

KAUNOS KAZILARI 1988

Prof. Dr. BAKİ ÖĞÜN

Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, A. Ü. Araştırma Fonu ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile Türk Tarih Kurumu'nun mali destekleri ile Kaunos'taki 1988 yılı kazı çalışmaları 20 Temmuz-10 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Başkanlığım altındaki kazı heyeti üyeleri yardımcım Dr. Cengiz Işık, Erzurum Atatürk Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Arş. Gör. Adnan Diler, Mimar Oğuz Özer, restoratör arkeolog Serdar Akardem ve Gaye Akardem, desinatör Serap Yaralı, Marburg Üniversitesi Doktora öğrencisi H. Dieter Bader ve 5 arkeoloji bölümü öğrencisinden oluşmuştur. Ayrıca Topografik çalışmaların sorumluluğunu yine Marburg Philipp Üniversitesi Arkeoloji Bölümü profesörlerinden Dr. B. Schmaltz üstlenmiştir. Mimar H. Svenshon ve desinatör R. Peper bu konuda yardımcı eleman olarak kazı heyetine katılmışlardır.

Çalışmalarımız esas itibariyle üç ayrı konuda yürütülmüştür :

- 1 — Topografik Çalışmalar
- 2 — Restorasyon Çalışmaları
- 3 — Kazı Çalışmaları

Topografik Çalışmalar :

Kaunos Ören yerindeki detaylı topografik çalışmaların tamamlanması için 4 yıllık bir proje öngörülmüştür. Bu yıl yalnızca Küçük Kale olarak isimlendirdiğimiz Küçük Akropol'ün tamamının ve Agora'nın bir kısmının topografyası için ölçümler bitirilmiştir.

Bu çalışmaların detaylı ve doğru olarak yapılabilmesi için belli yerlerde küçük de olsa sondajlar yapmak zorunluluğu doğmuştur. Bu nedenle Küçük Kale'nin güney-doğu yönünde uzanan iki burun üzerinde, duvarlarının bir kısmı açıkta duran kulelerde çalışmalar yapılmış ve temellerinin tamamı açığa çıkartılan bu iki kulenin plânları çizilmiştir.

Bu çalışmalarda, özellikle Güney-Doğu Kule olarak isimlendirilen bölgede yapılan küçük çaptaki kazılar sırasında İ. Ö. VII. yüzyıla kadar giden malzemeye birlikte İ. Ö. VI. yüzyıldan pişmiş toprak figürinler ve aynı yüzyılın sonlarına tarihlenen siyah figür tekniğinde süslenmiş amphora parçaları ele geçmiştir. Bunların, buldukları yerin hemen yakınındaki bir mabedin adak eşyası olduklarından şüphe yoktur. Bize göre bu malzemenin asıl önemi, bunların Kaunos kentinin erken dönemine ışık tutmalarıdır. Daha güneyde yer alan Kule'deki çalışmalar sırasında ele geçen İ. Ö. V. yüzyıldan profilli küçük yapı elemanları yanında—ki bunlar büyük bir ihtimalle anıt mezarlara ait yapı parçalarıdır—bulunan her iki kulpu da damgalı bir amphora, özellikle bu tür amphoraların en erken (İ. Ö. III. yüzyıl) örneklerinden biri olması nedeniyle çok önemlidir. Öyle anlaşılıyor ki Kule, İ. Ö. V. yüzyıldan sonra inşa edilmiştir ve bu geç dönem inşaasında kısmen İ. Ö. V. yüzyıla ait yapı malzemesi kullanılmıştır. Bunlar arasında yazıtlı bir blok da açığa çıkartılmıştır.

Restorasyon Çalışmaları :

Kaunos'ta beş-altı yıldan beri gerçekleştirdiğimiz ufak çaptaki restorasyon yanında, özellikle son iki yıldır, daha 1972 yılında açığa çıkardığımız ve % 80'e yakın malzemesi elimize geçmiş olan Monopteros'un ayağa kaldırılması için çalışmalar yapılmaktadır. Fakat maalesef bu işin maddi yükünün her yıl sağlanan ödeneklerle ölçülemeyecek kadar büyük olması nedeniyle bugüne kadar imkânlarımız ölçüsünde ancak yapının malzemesi üzerinde küçük çapta onarımlar yapılabilmektedir. Oysa Hellenistik Çağ'dan itibaren Roma Dönemi içlerine kadar kentleri süsleyen böylesine bir yapının ayağa kaldırılması, Kaunos'un görüntüsünü bir anda değiştirecek ve eminiz ki bugün bile kente akın akın gelen ziyaretçi sayısı daha da artacaktır.

Maddî olanaklarımızın müsaade ettiği ölçüde bu mevsim, temeli su içinde kalmış olan yapının suyu devamlı olarak satıhtan 2 m. aşağıdan dışarıya pompalanmak suretiyle çevresi kurutulmuştur. Burada, yapıya ait başka parçaların bulunabileceği düşüncesiyle kazı çalışmaları yapılmış ve Euthyteria seviyesine kadar inilmiştir. Nitekim gerek yapının etrafında ve gerekse genişletilerek açılan batı kısmında yapının, çatısına ve sütun başlıklarına ait bazı yeni parçalar açığa çıkartılmıştır. Fakat yapının tabanına ait mermer kaplama taşları ile stylobata ve sütun kaidelerine ait mimarî parçaların daha geç

bir dönemde sökülüp götürüldüğü anlaşılmıştır. Çevredeki geç devir yapılarında Monopteros'a ait parçaların aranmasına devam edilmiştir ve edilecektir.

Bu kazı çalışmalarının yanı sıra bir taraftan geçen yıl eksikleri tamamlanan yapıya ait bir ion başlığının kalıbı tamamlanmış ve başlıkların dökümüne başlanmıştır. Çok az da olsa sağlanan dış yardımlarla sahip olduğumuz, özellikle Türkiye'de bulunmayan restorasyon malzemesinin yardımıyla bu mevsim yapının parçalar halinde ele geçen 8 adet mermer çatı elemanının restorasyonu tamamlanmıştır.

Kazı Çalışmaları :

Teras Tapınağı : Bu yıl Teras Tapınağı'nın temelleri ve önündeki terasın çeşitli yerlerinde sondajlar yapılmıştır. Bu sondajlar tapınak ile terasın etrafını çeviren portiklerin ve terasın güneydoğusunda inşa edilmiş olan yuvarlak şekilli, sütunlu, arkasında bir exedra bulunan yapının birbirleriyle olan mimarî ilişkilerini ortaya çıkarmak, ne zaman yapıldıklarını anlamak ve bu konuda kesin bir kanaata ulaşmak amacı ile yapılmıştır.

Teras portikleriyle tapınağın birleştiği yerde, temellerde açılan sondajlar her ikisinin birlikte yapıldığını göstermiştir. Tapınağın ön ortasında açılan bir sondajda, etrafında İ. Ö. IV. yy. dan Attika siyah-glazurlu çanak-çömlek parçaları bulunan yarım bir duvar açığa çıkarılmıştır. Bu duvarın çok düzgün taşlarla örüldüğü ve kuzey yüzünün terasa yaslandığı görülmüştür. Portiğin kuzey köşesinde, teras yüzeyinin altında anakaya, orjinal teras döşemesi seviyesinden 15-20 cm. aşağıda olduğu halde, yuvarlak yapının ortasında, exedranın önünde 6.70 m. derinliktedir. Buradaki sondajda İ. Ö. IV. ve V. yy. Attika kırmızı figürlü parçaları ile birlikte hâlâ Geç Hellenistik seramik parçalarına rastlanmış olması, terasın ve terasla birlikte açığa çıkarılan tapınağın ilk olarak Geç Hellenistik Çağ'da yapılmış olduğu yolundaki eski düşüncelerimizi teyit etmiştir. Ancak mermerden yapılmış exedralı yuvarlak portik, sonradan Roma Döneminde yapılmıştır. Tapınağın belki aynı dönemde tamir edilmiş olması mümkündür. Burada bu mermer portikten daha eski, tapınağın ilk dönemi ile çağdaş olması muhtemel başka bir yuvarlak portiğin bulunduğunu, burada elde edilen sütun tamburları ve stylobat parçalarından anlaşılmaktadır. Bu mimari öğeler

ilk yapılan tapınak malzemesi gibi breşendir. Yazık ki exedralı yuvarlak portiğin tapınakla ilişkisi hâlâ tam olarak aydınlatılamamıştır.

Stoa : Stoa'nın ilk yapıldığı tarihi araştırmak amacı ile geçen yıl Stoa'daki Aphrodite Euploia kutsal mahallinin kapısı yanında yapmış olduğumuz sondajı, bu yıl kapının önüne doğru genişlettik.

Burada Stoa döşemesinin altında, Stoa duvarına tam dikey olmayan bir yönde küçük bir duvar parçası açığa çıkarılmıştır. Örgü tekniği bakımından Teras Tapınağı önünde ortaya çıkarılan duvara benzeyen bu duvar parçası, onun gibi İ. Ö. IV. yy. dan bir yapının duvarı olmalıdır. Stoa'daki bu sondajda geçen yıl ortaya çıkarılan kuyunun temizlenmesine devam edilmiştir. Fakat içindeki su yüzünden bu kolay olmamaktadır. Kuyudan çıkartılan az sayıdaki parçalardan bazı örnekler Arkaik Çağlara kadar gitmektedir. Fakat bunlar henüz kuyunun dönemini belirleyecek seramik değildir. Önümüzdeki mevsimde bu kuyunuu, dolayısıyla Stoa'nın *ante quem*'ini belirleyecek belgeleri bulacağımızı umuyoruz.